

HE 85/2009 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain 11 luvun 8 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia siten, että niitä perusteita, joilla työttömyysetuutta voidaan maksaa ennakkona, laajennettaisiin. Muutoksen tavoitteena on turvata työttömäksi jääneen toi-

meentulo tilanteessa, jossa työttömyysetuuden myöntämistä koskevaa päätöstä ei voida antaa kohtuullisessa ajassa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2009.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Työttömyysturvalain (1290/2002) 11 luvun 8 §:ssä säädetään sovitellun työttömyysetuuden maksamisesta ilman päätöstä. Säännöksen mukaan soviteltua työttömyysetuutta voidaan erityisestä syystä maksaa ilman päätöstä jo ennen kuin maksajalle on toimitettu työnantajan vahvistamat palkkatiedot. Ennakkoa voidaan maksaa tilanteessa, jossa hakijalla on antamiensa tietojen perusteella ilmeisesti oikeus etuuteen, työnantajan vahvistamia palkkatietoja ei ole viivytyksettä käytettävissä ja palkkatietojen odottaminen johtaisi maksajan arvion mukaan maksatuksen kohtuuttomaan viivästymiseen. Ennakkoa voi olla maksettuna enintään kahdelta sovittelujaksolta ja ennakkoa ei makseta, jos maksettava erä olisi pienempi kuin peruspäiväraha. Ennakko vähennetään myöhemmin myönnettävästä sovitellusta työttömyysetuudesta etuutta maksettaessa. Ennakko voidaan katsoa myös muun myöhemmin myönnettävän työttömyysetuuden ennakkosuorituksiksi. Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa voi tällöin kuitata myöhemmin myönnettävästä etuudesta ennakkomaksuna liikaa maksa-

mansa etuuden määrän.

Voimassa olevan lain mukaan ennakkoa voidaan maksaa vain, kun kyseessä on soviteltu työttömyysetuus, ja sillä on pyritty vähentämään palkkatodistuksen puuttumisesta aiheutuvia ongelmia.

Taantuman johdosta lisääntynyt työttömyys ja lomautukset ovat lisänneet voimakkaasti työttömyyshakemuksia ja ne ovat ruuhkauttaneet joitakin työttömyyskassoja. Uusien alkavien työttömyyshakemusten käsittelyssä on alkanut esiintyä viiveitä ja niiden käsittelyajat ovat venyneet. Viiveet ovat koskeneet lähinnä teollisuus- ja rakennusalojen työttömyyskassoja.

Työttömyysetuuden ennakkomaksua koskevia säännöksiä on tarpeen muuttaa. Työttömyysetuus voi olla sen hakijalle pääasiallinen toimeentulon lähde ja hän joutuu kohtuuttomaan tilanteeseen käsittelyn viivästyessä esimerkiksi työttömyyskassan ruuhkautumisen vuoksi.

Ennakkomaksua koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että laissa laajennettaisiin ennakkomaksun käyttömahdollisuus työttömyysetuuteen kokonaisuudessaan. Uuden säännöksen mukaan työttömyyskassa voisi maksaa ilman päätöstä en-

nakkoo jäsenelleen, jolla on työvoimapolitiininen lausunto tai joka on yhteislistalla ja jolla käytettävissä olevien asiakirjojen perusteella on todennäköisesti oikeus ansioon suhteutettuun työttömyyspäivärahaan. Ennakon maksaminen edellyttäisi, että hakija ilmoittaa hakemuksessaan ennakon maksamiseksi tarvittavat tiedot, joiden perusteella voidaan riittävän luotettavasti selvittää, onko hakijalla oikeus työttömyysetuuteen ja etuuden todennäköinen määrä. Ennakkomaksu olisi aina mahdollista, kun maksaja katsoo sen tarkoituksenmukaiseksi. Etuuden maksajalla olisi aina päätösvalta siitä, maksetaanko ennakkoa ja kuinka paljon. Työttömyyskassan olisi tarkoituksenmukaista maksaa ennakkoa pääsääntöisesti peruspäivärahan mukaisesti silloin, kun kyse ei ole sovitellun päivärahan maksamisesta enakkona. Jos myöhemmin käy ilmi, ettei hakijalla ole oikeutta ansiopäivärahaan, työttömyyskassa voi periä maksamansa määrän suoraan Kansaneläkelaitokselta työttömyysturvalain 11 luvun 14 §:n 3 momentin perusteella. Koska työttömyysetuuden maksutilanteet voivat olla hyvin erilaisia, olisi maksettavan ennakon määrä aina viime kädessä maksajan päätettävissä. Ennakkoa voisi tulla maksetuksi enintään kahdelta kuukaudelta. Ennakon maksamisesta ei anneta erillistä päätöstä vaan pelkkä maksuilmoitus, eikä ennakkoa koskevaan ratkaisuun voi hakea muutosta valittamalla. Hakija saisi varsinaisen valituskelpoisen päätöksen vasta sitten, kun hänen asiansa käsitellään lopullisesti. Ennakko vähennettäisiin myöhemmin myönnettävästä työttömyysetuudesta etuutta maksettaessa. Ennakko voitaisiin katsoa myös muun myöhemmin myönnettävän työttömyysetuuden ennakkosuoritukseksi. Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa voisi tällöin kuitata myöhemmin myönnettävästä etuudesta ennakkomaksuna liikaa maksamansa etuuden määrän. Tarvittaessa työttömyyskassan tulee tehdä liikaa maksetusta ennakosta takaisinperintäpäätös. Ennakon ta-

kaisinperintään sovelletaan työttömyysturvalain 11 luvun 10 §:n takaisinperintäsäännöksiä. Ennakkomaksua koskeva takaisinperintäpäätös pannaan täytäntöön kuten muukin takaisinperintäpäätös.

2. Esityksen vaikutukset

Ennakkomaksun käytön laajentaminen mahdollistaa työttömyysetuuden maksamisen tarvittaessa kevennetyin perustein ja turvaa työttömyysetuuden hakijalle toimeentulon työttömyysetuuden maksun viivästyessä. Samalla se myös vähentää tarvetta hakea toimeentulotukea. Koska työttömyysetuuden maksaminen enakkoon jäisi edelleen maksajan harkittavaksi, ennakkomaksun käyttöperusteiden laajentaminen ei itsessään lisää Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen työmäärää. Laaja ennakkomaksujen käyttö johtaa työmäärän lisääntymiseen, koska hakemukset käsitellään osittain kahteen kertaan. Koska etuuden maksaja päättää ennakkomaksun käytöstä, se voi ottaa työmäärän lisääntymisen huomioon päättäessään siitä, miten laajasti se käyttää ennakkomaksua. Esityksellä ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä keskeisten työmarkkinajärjestöjen kanssa. Valmistelun yhteydessä on kuultu Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry:tä ja Kansaneläkelaitosta.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2009.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

työttömyysturvalain 11 luvun 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 11 luvun 8 §, sellaisena kuin se on laissa 163/2009, seuraavasti:

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

8 §

*Työttömyysetuuden maksaminen ilman pää-
töstä*

Työttömyysetuuteen oikeutetulle henkilölle voidaan maksaa ilman päätöstä hänen hakemuksensa perusteella työttömyysetuutta ennakkona.

Ennakkoa voi olla maksettuna yhteensä enintään kahdelta kuukaudelta. Ennakko vä-

hennetään myöhemmin myönnettävästä työttömyysetuudesta etuutta maksettaessa. Ennakko voidaan katsoa myös muun myöhemmin myönnettävän työttömyysetuuden ennakosuorituksiksi. Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa voi tällöin kuitata myöhemmin myönnettävästä etuudesta ennakkomaksuna liikaa maksamansa etuuden määrän.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____ .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 29 päivänä toukokuuta 2009

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**

Sosiaali- ja terveysministeri *Liisa Hyssälä*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

työttömyysturvalain 11 luvun 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 11 luvun 8 §, sellaisena kuin se on laissa 163/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 luku

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

Toimeenpanoa koskevat säännökset

8 §

8 §

*Sovittelun työttömyysetuuden maksaminen
ilman päätöstä*

Työttömyysetuuden maksaminen ilman päätöstä

Edellä 4 luvun 1 §:n 1—3 kohdissa tarkoitetuissa tapauksissa soviteltuun työttömyysetuuteen oikeutetulle henkilölle voidaan maksaa ilman päätöstä hänen hakemuksensa perusteella soviteltua työttömyysetuutta jo ennen kuin maksajalle on toimitettu työnantajan vahvistamat palkkatiedot.

Ennakkoa voi olla maksettuna yhteensä enintään kahdelta sovittelujaksolta. Ennakkoa ei makseta, jos enakkona sovittelujaksolta maksettava erä olisi pienempi kuin peruspäiväraha.

Ennakko vähennetään myöhemmin myönnettävästä sovitellusta työttömyysetuudesta etuutta maksettaessa. Ennakko voidaan katsoa myös muun myöhemmin myönnettävän työttömyysetuuden enakkosuorituksiksi. Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa voi tällöin kuitata myöhemmin myönnettävästä etuudesta enakkomaksuna liikaa maksamansa etuuden määrän.

Työttömyysetuuteen oikeutetulle henkilölle voidaan maksaa ilman päätöstä hänen hakemuksensa perusteella työttömyysetuutta enakkona.

Ennakkoa voi olla maksettuna yhteensä enintään kahdelta kuukaudelta. Ennakko vähennetään myöhemmin myönnettävästä työttömyysetuudesta etuutta maksettaessa. Ennakko voidaan katsoa myös muun myöhemmin myönnettävän työttömyysetuuden enakkosuorituksiksi. Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa voi tällöin kuitata myöhemmin myönnettävästä etuudesta enakkomaksuna liikaa maksamansa etuuden määrän.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä
lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.